

Welke kiezers zweven het meest?

De verkiezingsstrijd van 2012 kenmerkte zich door een nek-aan-nekrace tussen de VVD en de PvdA. Deze partijen trokken dan ook veel zwevende kiezers naar zich toe, die hoopten door een strategische stem Rutte dan wel Samsom het Torentje in te helpen. Toen de VVD en PvdA uiteindelijk met elkaar gingen regeren leken veel van deze strategische stemmers toch niet helemaal tevreden met dat resultaat. Waar zijn zij sindsdien heen gezweefd?

Om dit te onderzoeken kijken we naar gegevens uit het LISS-panel (Longitudinal Internet Studies for the Social Sciences) van Tilburg University, waarin een representatieve steekproef van Nederlanders regelmatig ondervraagd wordt over allerlei zaken. Elk jaar wordt aan het begin van het jaar ook een vragenlijst over politieke vraagstukken afgenomen. Hierin wordt onder meer gevraagd op welke partij men zou stemmen, indien er op dat moment Tweede Kamerverkiezingen zouden plaatsvinden. Hierdoor kunnen we zien hoeveel procent van de kiezers die in 2012 op een bepaalde partij heeft gestemd, dat op het moment van de vragenlijst opnieuw zou doen. De resultaten staan in de figuur.

De kiezers die VVD en PvdA naar grote hoogtes hielpen bleken zoals verwacht niet erg trouw. Bij de VVD zou slechts 50 procent van de kiezers weer voor die partij kiezen. Bij de PvdA lag dit percentage kort na de verkiezingen hoger, maar viel dit onder andere door crises rondom 'bed, bad, brood' en de strafbaarstelling van illegaliteit naar ongeveer 30 procent. Bij de oppositiepartijen lag het percentage een stuk hoger, over de jaren heen tussen de 60 en 90 procent. Een positieve uitschieter is de SGP, waarvan liefst 97 procent van de kiezers uit 2012 weer op die partij zou stemmen. Een negatieve uitschieter is 50PLUS: bijna 90 procent van de kiezers zou begin 2013 weer op die partij zou stemmen, maar dit cijfer was een jaar later gedaald tot zo'n 40 procent door ge-

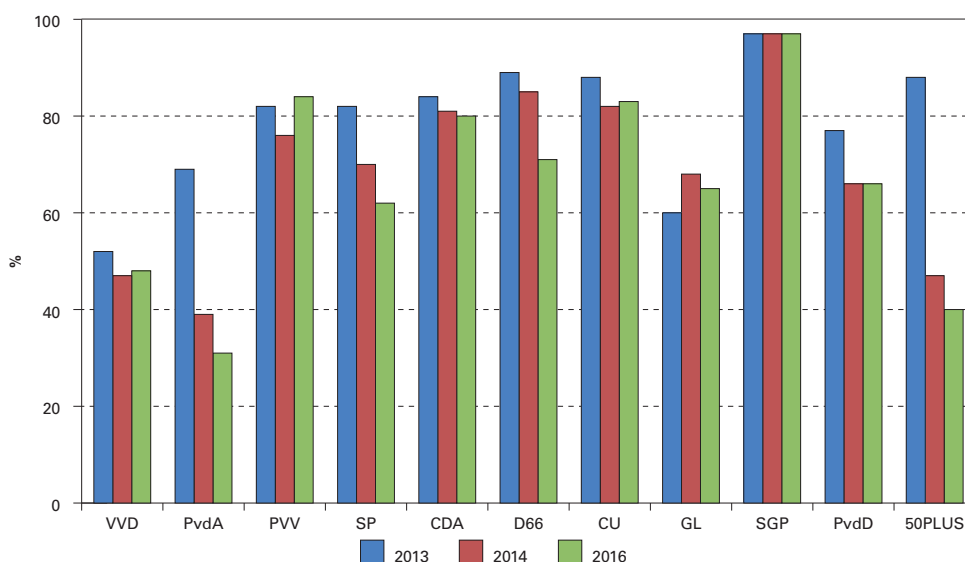
kissebis in de fractie en ophef rond fractievoorzitter Krol.

Wanneer we kijken naar welke partijen later de voorkeur van zwevende kiezers uit zou gaan (zie ook de tabel) ontstaat een diffuus beeld. Veel mensen die in 2012 op de VVD hebben gestemd zouden in latere jaren op het CDA, D66 of de PVV stemmen. PvdA-stemmers lijken uit onvrede met het regeringsbeleid vooral uit te waaiëren naar links (SP, GroenLinks), en in iets mindere mate naar het politieke midden (D66). Bij de oppositiepartijen wordt er vooral geschoven tussen de christelijke partijen onderling en tussen partijen zoals PVV, SP, 50PLUS, of niet stemmen, al gaat het hier om kleinere percentages dan bij de regeringspartijen.

Een steeds groter deel van het electoraat lijkt zich niet meer verbonden te voelen met een enkele partij, maar beslist per verkiezing welke partij zijn of haar stem het meest verdient. Strategische overwegingen lijken hierin een belangrijke rol spelen; de voorkeur verschuift al snel na de verkiezingen naar andere partijen. Door de verminderde loyaliteit moeten politieke partijen continu beducht zijn voor andere partijen die hun kiezers weggapen, waardoor zwevende kiezers steeds meer invloed krijgen. Uiteindelijk draait het natuurlijk allemaal om het gedrag op de verkiezingsdag.

Jaap Oude Mulders, NIDI,
e-mail: oudemulders@nidi.nl

Percentage kiezers (uit 2012) dat later (in 2013, 2014 en 2016) weer op die partij zou stemmen

Bron: LISS <http://www.lissdata.nl>; data voor 2015 ontbreken.

DEMOS verschijnt 10 x per jaar en wil de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken bevorderen.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen met bronvermelding wordt op prijs gesteld. Graag ontvangt de redactie een bewijsexemplaar. De personen op de foto's komen niet in de tekst voor en hebben geen relatie met hetgeen in de tekst wordt beschreven.

Het NIDI is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen en is geaffilieerd met de Rijksuniversiteit Groningen. Het NIDI houdt zich bezig met onderzoek naar bevolkingsvraagstukken.

colofon

DEMOS	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Nico van Nimwegen, hoofdredacteur Ingrid Esveldt, eindredacteur Harry van Dalen, redacteur Peter Ekamper, (web)redacteur Fanny Janssen (RUG), redacteur Jaap Oude Mulders, redacteur
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage (070) 356 52 00
Telefoon	demos@nidi.nl
E-mail	demos.nidi.nl / www.nidi.nl
Internet	gratis
Abonnementen	Harmine Louwé www.up-score.nl
Basisontwerp	
Druk	

Meest waarschijnlijke alternatief van kiezers die niet weer op dezelfde partij zouden stemmen

In 2012 gestemd op:	Meest waarschijnlijke alternatief in 2016	Percentage
VVD	PVV	17%
PvdA	SP	19%
PVV	Niet stemmen	5%
SP	PVV	11%
CDA	CU	5%
D66	GL	8%
CU	SGP	6%
GL	D66	17%
SGP	CU / CDA	2%
PvdD	PVV	7%
50PLUS	PVV	18%

Bron: LISS <http://www.lissdata.nl>.